

Előfizetési ár

MAGYAR DOHÁNYUSZÁG-ra

Égész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványai minden
postahivatalnál eszközölhető.SZERKESZTŐSÉG:
Budapest,

VI., Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR

DOHÁNYUSZÁG.

Előfizetési ár

MAGYAR DOHÁNYUSZÁG-ra

Égész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 frt.Megrendelés a kiadóhivatalban
vagy utalványai minden
postahivatalnál eszközölhető.KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI. Podma-
niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést és dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án.

Hirdetéseket felv. sz. a kiadóhivatal és az ország
minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
DARÓCZI VILMOS. Hirdetések: Negyed oldal 10 frt; kisebb hirdetésekéül
minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: A dohánygyökér. *Daróczi Vilmos* tól. — A dohánytüzet 1892. évben. (Betejéző közlemény). *Herzog M. L. és társa* jelentése. — Összehasonlító dohánytermelési kísérletek. (Folyt.). *Cserháti Sándor* jelentéséből. — A műtrágyák alkalmazásának alapelvei. (Folyt) *Dr. Kosutiny Tamástól*. — A dohányfülesztés. *Daróczi Vilmostól*. — A dohánynak chemiai vizsgálata. (Folytatás). Közli: *dr. Védródi Viktor*. — A dohánynak gyárilag javítása. *Daróczi Vilmostól*. — Beváltási eredmények (VIII). — A dohány a chicagói világiállításon. (Folytatás) *S e T-g*. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Előfizetési felhívás.

Azokat a t. előfizetőinket, akiknek

az előfizetése június végével lejárt, valamint azokat is, akik még előbből hátralékban vannak, tisztelettel felkérjük, hogy az előfizetést szíveskedjenek mielőbb megújítani, — mert nem akarnánk a hátralékban levő díjnak postai megbízás útján való beszedésévé, t. előfizetőinknek terhére lenni; — vagy ha esetleg a lapot tovább járni nem kívánják: akkor — mihez tartásunk végett — a becses címükre érkező lap példányt méltóztassanak azonnal visszaküldeni, hogy így legalább a további fölösleges költségektől megkíméltsünk, — minthogy előfizetőink iránti figyelemből, a lap küldését mi csak az esetben szoktuk megszüntetni, ha ez iránt határozott rendelkezést kapunk.

A lap előfizetési ára:

egész évre . . . 6 forint,

fél évre . . . 3 forint.

A kiadóhivatal.

A dohánygyökér.

A „Köztelek“ f. é. auguszt. 5-diki 62 számában, Kerpely Kálmántól, egy felette érdekes közlemény jelent meg: „A miveleti növények gyökereinek rendeltetése és gyakorlati jelentősége“ czim alatt.

Nincs rá eset, hogy ezen fontos dologról kellő képet nyújtsak és annak tulajdonságaihoz méltóan ezt valamivel összehasonlításba hozhassam

Ha azt mondom, hogy hasonló az épületek alapköveihez, melyek hiányában semminemű alkotmány fel nem állítható, a melyek nélkül se kisebb, se nagyobb monumentális épület nem emelhető és a világ nagy egyetemében semmisse volna lehetséges, ha szilárd alappal nem bírna, — ha ezzel párhuzamba hozom: csak megközelíteni kívánom fontosságát a gyökérvilág nagyszerűségének. — Jól mondja ama jeles közlemény írója: hogy „a gyökereket jogal nevezhetjük a mezőgazdaság mostoha gyermekeinek.“

A gyökérzet, a növény világnak valódi istensége, egy nagy mély titok, melyet csak sejtünk, a mennyiben lenn a sötét földben szerényen végzi óriási horderejű munkáját: azt kellően megvilágítani nem egészen áll hatalmunkban, — a tudomány előhaladása kikutatta ugyan ezek földalatti tevékenységének egyes részeit, de azonban azzal egész tisztában lenni még nagy idők kérdése.

A természet igen bölcsen alkotta a gyökereket, a mennyiben azok minden egyes — bár mily kis — növénynél is felette számos száakkal bírnak, hogy ha még egyes száak rendkívüli finyáságuknál fogva megsérülnek is, még mindig maradjon egy feles szám a növény megmentésére és azok ápolására nézve.

A gyökerek a mint keletkeznek, sokkal gyengébb és érzékenyebbek, mint a föld feletti növények, de ott a föld alatt védve vannak a kül bántalmak és sérülések ellen s akadálytalanul működnek a természet adta rendszer szerint. A nagy csodák közé tartozik, a midőn egyes növények gyökerei behatolnak a kemény kősziklák közé; — ha látjuk például a gyökér képződését a vízi növényeknél, vagy egy üveg vizedénybe dugott leander-ágot, melynek végein gyökér száak képződnek: még jobban meg fogjuk csodálni azt a körülményt, hogyan tudnak a gyöngye hajsztal gyökerek a kemény talajba hatolni? — tudnak biz azok, csak hogy nagy küzdelemmel, különösen akkor, amidőn a föld al-

talajában még műveletlen kemény testre találnak. Sokat felhozhatnék a gyökér gyöngyességére, esetelészére, de hisz ez épen szükségtelen. A gazda ismeri a parányi p-lánták gyöngye gyökereit, melyre nézve elég bő alkalmá van a gazdaságban előforduló egyes növények elültetése alkalmával azokat kellően megfigyelni; de a mennyiben engem leginkább a dohánynövény gyökere érdekel, tehát most kizárólagosan csakis a dohány gyökérről akarok egyet-mást elmondani.

Épp úgy, mint a külső része, illetve a levele a dohánynak, zsenge korában a többi növények közt mondhatni a legérzékenyebb és leggyöngébb: épp ugy annak ifju korában a gyökerei is a többi növények közt a lehető leggyöngébbek és mégis rövid 90—95 napos élete mellett abból a felette gyöngye hajsztalcskákból egy terjedelmes gyökeret, és majdnem egy kemény fa alakú növényt kell képeznie, a mely hivatva van a dohány levelek virág és mag képződésére oly gyorsan hatni: mennél inkább kell tehát azt ápolni, deldelgetni. — Helyén valónak találok itt idézni, a mit a czikliró a többek közt elmond:

„Azon növényeknél, melyek viszonylag a föld feletti szervek tömegéhez vagy a tenyészidő alatt kifejlendő munka nagyságához képest, korlátolt munkaképes felületű gyökérhálózat birtokában vannak, különösen nagy *talajjögnyeket* támasztanak s nagymennyiségű, könnyen felvehető tápláló anyagokat kívánunk normális fejlődésükre. Ilyenek például a cukorrépa, dohány, kender, stb. és — kérdi a czikliró — hatalmában áll-e a gazdának a gyökérhálózat munkaképes felületét s így tápláló anyag felvevő képességét fokozni? — Igen. Mely talajmivélés által elősegítjük a gyökérhálózat terjeszkedését, elágazását, és ezzel fokozzuk a munkaképes részek felületi nagyságát is.“

Miként csinálhatjuk tehát azt a munkát, ami a talaj, illetve az altalaj mivélésére szükséges?

A természet azért alkotta a dohánynövényt úgy, hogy terjedelmes gyökereivel abban a kis időben a mely a dohány életére van szabva, képesítve legyen a földből azt a szükséges táperőt elegendő mennyiségben és gyorsan felszívni, mely annak a képződésére okvetlen szükséges. Azért tehát alkalmat kell erre adni a mivélés által. Hogy csak abból is bizonyosságot szerezzünk, hogy a laza altalaj minő

Mindennemű
műtrágya

A magas kormány kezdeményezése folytán alapított
„HUNGARIA“ MŰTRÁGYA, KÉNSAV- ÉS VEGYI IPAR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG
ajánlja saját gyártmányú, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitünő minőségű műtrágyáit: csontliszt-, spodium-, ammoniakot és aványli superphosphatokat, párolt csontlisztet. Thomassalakat, ohlissalétramot, kénsavas kilit és ammoniakot; különlegességeket mint: dohány-, szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát, kénsavat, réz- és vasgálicot. — Talaj-lemeszek díjmentesen eszközöltenek. Felvilágosítással és arjegyekkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: **IX. ker., külső-székesvári út, régi lóversenypályán**, hová a levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-
salak.

hatással van a dohány növényre, nézzük meg a homokos talajú vidéken termesztett dohány kóróját és annak ezerszámra menő gyökér szálait, s hasonlítsuk össze a kemény fajú fekete földön termesztett dohánykörrökkel: és egy szembevető nagy különbséget fogunk találni, — mert míg a homoki vidékű sima, legtöbbször egyenes gyökér szálakkal bír, addig a fekete kemény talajon termelt gyökér szálain csupa görcsök vannak, jelei az akadályoknak a melyekre a gyökér talált és azt kikerülte; — de látni a fejlődésnél is, hogy mily gyorsan és hirtelen fejlődik a jobb minőségű homokföldön a dohány-növény, mert általában laza és porhanyós, — szóval kétségbevonhatlan bizonyítékkal állunk szemben, hogy ott, ahol a gyökér porhanyós megmivelt földre talál, könnyűszerével táplálhatja a növényt. Láthatni a homoktalajnál, hogy a szárazságot is jobban elviseli, mint másféle földek, mert gyökerei mélyebbre hatnak és onnan merítik a nyirkosságot. Láttuk ezt a 1863-iki, Magyarországot sújtó aszályos évben, a midőn csak is a homok és homokvegyületű talajon volt valami termés, míg ugyanakkor a kemény természetű talajokon éppen séggel semmi sem termett; — hisz ezt nem is szükséges bizonyítani, tudják ezt gazdáink nagy részben. — De még csak egy bizonyítékot hozok fel a homok földekről: habár nem hozhatnak valami igen nagy termést, mint például kivételesen egyes fekete földek csodás bő termést adnak egyszer-másszor, — de hogy éppen semmi se teremjen: a homoktalajoknál az az eset csak nagyon ritkán fordul elő.

A homokvidéki földbértek lassan gazdagodnak meg, de tönkre menni ott, csak rendkívüli ritka eset. És ez mind azért van, mert a gyökér jobban és könnyebben hatol lefelé és nincs megakadályozva a növényt táplálni és kifejleszteni.

Ha mindezekből le fogjuk vonni a következtetést, tisztán láthatjuk, hogy mily óriási horderejű dolog az altalaj megmivélése; — legyünk tehát azon, hogy a dohányföldet a lehető legmélyebb szántásban részesítsük, — a kinek módjában van, ne mulassza el a dohányföldjét kora ősszel mélyítő ekével felugorolni, úgy, hogy azt késő ősszel ismét ugyanolyan mélyen, a gazdaságban lévő alkalmas (gruber vagy turo) ekével fel kell porhanyítani; — a mélyítésnek azonban csak akkor van helye, ha az altalaj alkalmas és megfelelő termőképességgel bír.

En biztosítok mindenkit, hogy ez a netán költségesnek látszó munka dús kamattal vissza lesz fordítva, mert nemcsak a mennyiség fog tetemesen emelkedni, de az a cél, amelyre minden törekvésünk irányul, nevezetesen a minőség javítása is a legnagyobb befolyással lesz az, hogy a gyökér, a kitünően megművelt altalajban akadálytalanul táplálhatja a leveleket.

Daróczy Vilmos.

A dohányüzlet 1892. évben.

— Herzog M. L. és társa jelentése. —

(Befizető közlemény.)

Szumatra dohány.

Az 1891-iki termés körülbelül 226,000 esomag mennyiséget tett ki, melyből — mint mindig — a jóval nagyobb rész, nevezetesen, mintegy 206,000 esomag, a hollandi piacok által Amsterdamba és Rotterdamba importáltatott s az 1892 év ápril havától novemberig terjedő idő alatt, némi kis maradék kivételével, mind eladott.

Ezen termés eredménye egészben véve sikerültnek nem mondható, mert a termésnek aránylag csak kis része adott érett és könnyű levelű dohányt, az általában és mindenütt óhajtott világosabb színe-

zettel, míg a termés legnagyobb részben nehézlevelű és sötét vagy tarka színű dohányból állt. Ennek daczára, az egészben véve nem kielégítő termés, átlagos beváltási árban mégis teljes 20 centim-mal magasabb volt, az előző évinél, (vagyis mintegy 93¹/₂ ets 73 ettel szemben az 1890-iki termésért) s ezen feltűnő dolog abban leli magyarázatát, hogy az előző évi vásárról elmaradt amerikaiak, most ismét nagyobb számmal jelentek meg a piacon, s ezek az idény folyamán mintegy 35,000 esomagnyi mennyiséget vettek meg; — aztán meg a charo és colorado-charo dohányok után észak és délről, kelet és nyugatról összecsoportosult általános kereslet folytán, az ily fajta tiszta, nem tarka színű dohányok értékének méreteit halatlantul feleségítáta. Ily formán a beváltási ár többlete tényleg nem a termőképességének, hanem azon szerencséseknek szolgáltat javára, akiknek termésében nagyobb mennyiségű világosabb és könnyebb dohány akadt, míg kevésbé szerencsés kollégáik, akiknek a termése egészen, vagy nagyobb részben sötét és nehéz anyagból állt, még kevesebb árt kaptak, mint az előző évben.

A három régi ültetvény-körzetben volt:

Aratas	Deli	Lankat	Serdang
1890	circa 83 cents	80 cents	56 cents
1891	" 110 "	" 103 "	" 56 "

¹/₂ kilogrammonként.

Az 1892. évi termés, mely már részben uton van Európa felé, mennyiségileg kisebb, mint az előző évi és alig éri el a 140,000 esomagot, mely mennyiség, jó esetben, remélhetőleg elégséges lesz a világszükséglet fedezésére.

A minőségéről most még nem mondhatunk ítéletet, de amint hírlik, minden jel arra mutat, hogy ismét vegyes eredményre számíthatunk. Kívánatos volna tehát, ha a dohányozó közönség egyszer végre már tudatára jönné, hogy a sötétebb színű szivarok is jól égők és jó ízűek lehetnek, mert ha e tekintetben a vélemény hamarosan meg nem változik, azt fogjuk látni, hogy a csekélyebb minőségű világos leveleket is arannyal kell majd megfizetni, míg a jobb minőségű fajták, csak azért mivel barnák, vevőkre se fognak találni.

Osszehasonlító átnézete a Hollandiába behozott mennyiségeknek:

Termés	Csomagszám	Termés ára millióban hollandi forintokban
1882	mintegy 102,000	mintegy 21
1883	" 93,000	" 19
1884	" 125,000	" 28
1885	" 125,000	" 27
1886	" 139,000	" 32 ¹ / ₄
1887	" 139,000	" 26
1888	" 168,000	" 33
1889	" 161,000	" 36 ¹ / ₄
1890	" 217,000	" 24 ¹ / ₂
1891	" 206,000	" 29 ¹ / ₄

Javadohány.

Az 1891. évi javai termés eredménye minőségileg nem volt valami kedvező, a leveles dohány mennyisége hozamra — 71,000 esomag — éppen az előző évnél felel meg, ellenben 1891-ben Krossoh csak 65,000 esomag volt, az előző évi 111,000 esomaggal szemben. E szerint az eredmény a mult évtől egyedül a Krossoha névre különbözik, míg az ugynevezett „levél” egyenlő fokón állott. Ezen 71,000 esomag levédohány nagy része azonban oly benső tulajdonsággal bír, hogy buroklevélnél magasabb értéket nem igényelhetett és csupán a Bezoeki és Vorsterlandi körzetekből származók találtak boríték levelekül használhatóknak. Ezen aránylag kevés jó és hasznavehető dohány a mindenfelől való verseny foly-

tán jó áron kelt el s azt lehet mondani, hogy Jáva, a jelenékenyen csekélyebb szállítvány daczára, csaknem hasonló beváltási árt ért el, mint az előző évben.

Osszehasonlító átnézete a Hollandiába szállított mennyiségeknek:

Termés	Csomag szám	Ebből Krossoh	A termés bev. mill. ftkban
1882	mintegy 71,000	41,000	3 ¹ / ₂
1883	" 76,000	35,000	6 ¹ / ₂
1884	" 122,000	62,000	8
1885	" 109,000	48,000	7
1886	" 107,000	41,000	7
1887	" 139,000	60,000	9 ¹ / ₄
1888	" 170,000	73,000	8 ¹ / ₂
1889	" 141,000	71,000	7 ¹ / ₂
1890	" 182,000	111,000	8
1891	" 136,000	65,000	7 ¹ / ₄

Borneodohány.

Borneo 1892-ben mintegy 13,000 esomag terméket hozott a piacra, mely némi kevés maradványon kívül ¹/₂ kilogrammonként mintegy 62¹/₂ centimen kelt el. A kilátás, hogy a borneoi dohány egykor hasonlangu versenytársa lehetne a sumatrai dohánynak, évről évre csökken. Igaz ugyan, hogy e tartomány egyes kerületeiben kitünő dohány terem, mely a legjobb sumatrai dohánynál sem áll hátrább semmi tekintetben, de ezen termék előállítás költsége jelenleg oly magas s ilyen is marad még soká, hogy a termelés jövedelmezésére gondolni sem lehet, úgy hogy a dohánytermelés Borneon még semmi kedvező jövőnek nem néz elé s kérdés, hogy ha a termelőkre nézve a viszonyok nem javulnak, vajlon képes lesz-e ezen művelési ág még hosszabb ideig magát fentartani.

Maxilladohány.

Ezen cikk, azon alárendelt helyzetből, melyet néhány év óta elfoglal, az 1892-ik évben sem tudta magát felküzdeni.

Az igaz, hogy az utolsó, 1891-diki termés tulajdonsága erre alig is képesítette. Az ezen termésből való dohány éretlen, borítéknak nem való s burok gyanánt is nagyon leszállított értékű volt, minthogy az általánosan kedvelt buroklevelekben sehol nem vala hiány.

Hollandi dohány.

Ezen faj használata a jelen évben is, még pedig nem jelentéktelenül, alább szállt. A kereskedők csak nehezen adhatnak tul ezen dohányon; a paraszt mindinkább más, jobban jövedelmező terményhez fordul és ha újabb piacok nem nyílnak számára, úgy — az egykor oly virágzó hollandi dohánytermelés néhány év múlva már csak a történelemben fog szerepelni.

Összehasonlító dohánytermelési kísérletek.

— Cserhüti Sándor jelentéséből. —

(Folytatás.)

4. A talaj tápanyag-készlete. Ismeretes dolog, hogy a növény két legfontosabb tápanyaga, a nitrogén és a phosphor, a növény éréseire ellentétes hatást gyakorol: a nitrogén lassítja, a phosphor elősegíti azt.

Buja talajon, amely bővelkedik nitrogénben, amilyenek nálunk vidékenkint előszeretettel használnak dohánytermesztésre, mert ezeken terem a mázsás dohány, a dohány későn ér, ezen talajokon a dohány olykor egyáltalában nem mutatja az érés jeleit, nem sargul, nem batosodik. Az ily helyeken teremhet nagylevelű, súlyra jól fizető dohány, de jó az sohasem lesz; az ily helyeken kellene első sorban phosphortrágyát alkalmazni a do-

hány alá, mert ezáltal ezen két fő-tápanyag között az egyensúly helyreáll, a nitrogén növelni fogja a termés mennyiségét, a phosphorsav azonban meggátolja az érés megkezdését, és más növényekkel tett tapasztalatokra támaszkodva állíthatjuk, hogy javítja egyúttal a minőséget is. Azt, hogy a phosphorsav az érést előmozdítja, 1909-ben volt alkalmunk tapasztalni. Egy fél kat. hold nagyságú parcellát hosszában három részre osztva, a középsőt trágyázatlanul hagytuk, a két szélsőt ammoniak-superphosphattal trágyáztuk meg; a trágyázott parcellákon a dohány érése, a levelek elhalványodása 4—6 nappal hamarabb következett meg, mint a trágyázatlan parcellán, mely különben szintén jó erőben volt, mert előző esztendőben az egész tábla istállótrágyával lett megtrágyáza. Az érés a trágyázott parcellán még korábban következett volna be, ha tisztán csak superphosphatot alkalmaztunk volna.

De ha a nitrogéntrágya kísérleteti is az érés; így minden istállótrágyával megtrágyázott talajba ültetett dohány érése későbbben is következik be; nagy hiba volna az érés gyorsítása céljából a dohányt kiélti, régen trágyázott talajba ültetni: ilyenben az érés korán fog ugyan bekövetkezni, de kevés lesz a termés és silány a minőség, mert a dohány sok táplálékot kíván; ezért, ha azt akarjuk, hogy a dohány érését az istállótrágya ne késleltesse, akkor vagy a dohány életeteményét trágyázzuk meg, vagy pedig istállótrágyán kívül phosphortrágyát is adjunk a dohány alá, amely esetleg pusztán az érés siettetése által is megfizeti a költséget.

5. A dohány lebugázása. Meg akarván tudni, hogy mennyire befolyásolja a dohány kacsozása a dohánylevelek kifejlését, egy kisebb területen két sork bugázatlanul hagytunk, kettőt minden 5., kettőt minden 10., kettőt minden 15. napon kacsoztunk, a következő kettőt ismét bugázatlanul hagytuk, s így tovább. A kacsozott dohány levelei 7—9 nappal előbb halványodtak el, mint a nem kacsozotté. A különböző időben kacsozottak érése között lényeges különbséget nem tapasztaltunk. További kísérletek fogják megállapítani: vajjon a kacsozás minden évben sietteti-e az érést, vagy hogy ez csak tavaly kivételesen következett be.

A legmegfelelőbb dohányfajta megválasztása.

Azon számos tényező között, mely a jogos kívánalmaknak megfelelő dohány előállításánál szerepet játszik, egyike a legfontosabbaknak: a megfelelő dohánylevelségnek, vagy mint a közéletben mondják: dohányszármájának a helyes megválasztása.

A fenforgó viszonyok közé leginkább beillő dohánylevelség helyes megválasztása nem könnyű dolog, végleges ítéletet arra nézve, hogy az adott viszonyok között melyik dohánylevel a legmegfelelőbb, csakis összehasonlító kísérletek alapján lehet mondani; azonban némi tájékoztatást az iránt, hogy minő félelésekkel tegyük próbát, kell magunknak már előzetesen is szerezni, különben vagy nagyon sok éven át kell a kísérletezést folytatnunk, míg a nagyon is sok dohánylevelség között a legmegfelelőbbre ráakadunk. A kísérlet megkezdése előtt mindenekelőtt azon kérdéssel kell tisztában lennünk, hogy pusztán hazai, vagy ezeken kívül külföldi fajokkal is tegyük-e próbát?

Hazánkban sok híres dohány terem, azaz egyik-másik vidék híres dohányszármájáról. Mikor azonban azt hallja az ember, hogy ez vagy az a dohánylevel ilyen meg olyan kitűnő, windjárt felöltik benne az a kérdés: honnan van mégis, hogy oly sok a panasz a magyar dohány ellen; mi az oka annak, hogy még a 2 1/2 kros szivar se készül tisztán magyar dohányszármájából? A magyarázatát a dolognak csak következőleg lehet megadni: a nálunk termő híres dohányszármáját azért mondjuk jónak, mert nálunknál igen sok rosszabb is terem, tehát csak relativ jók, s itt fölmerül az a kérdés: nem lehet-e nálunk jobbat is termelni? Én

azt hiszem, hogy igen. A sok rossz dohányszármájánál általánosan csak a termelőket okolják, nem mondom, hogy részük nincs benne, de azon körülményt, hogy nálunk oly kevés dohányszármájából szivarborítékul beváltva, nem lehet pusztán a termelőket rováására írni, ebben részük van a nálunk természeti szokott dohánylevelségeknél is.

Nem a hazainak becsmérlése, az idegenek pártolása mondatja ezt velünk, mert a nálunk tényleg jónak bizonyult ellenében sohasem fogjuk a külföldinek pártját fogni; így természetesen sohasem fogjuk azt javasolni, hogy hagyjunk fel a magyar búza termesztésével és termeljünk idegen, mondjuk angol búzát; de másrészt hyperchauvanistának lehet mondani azt, aki valamely növényfélért csak azért tart jónak, mert az hazai; véleményünk szerint a mezőgazdaságban a növény- vagy állatfajta megválasztásához a hazaiságnak semmi köze, itt csak a jövedelmezőség dönt.

A mi magyar dohányszármájaink még a pipás korszakból valók, azon időből, midőn a cigarettát alig ismerték, szivart pedig legfeljebb vendégségkor vagy ünneppon szívták. Ez időben — különösen, mert az igények se voltak oly nagyok, mint minap — a mi dohányszármájaink nemcsak jók, de igen jók is lehettek. A dohányszármájával általában, a taitékpipa helyét a szivar és cigarettá foglalta el, az igények nagyobbak lettek, az ízlés finomult; ma már nem elég, hogy a dohányszármáján kívül, zamatot is kívánunk tőle; a dohányszármájaink azonban nem alakultak át, sőt ellenkezőleg a dohányszármájának elfajtására való nagy hajlama, és a magtermesztésre fordított csekély gond igen sok helyen azok elkorcsosodását vonta maga után.

Meggyőződésünk szerint, hazánkban még a most divó, sokak által annyiszor kifogásolt termelési módokkal is sokkal jobb, használhatóbb dohányszármáját lehetne előállítani, ha dohányszármájaink jobbak lennének.

Amennyire megfigyeléseink terjednek (termeljünk pedig a hazai dohányszármáják közül a kigyósi, szegedi, róza, számoshádi és szuloki dohányszármáját), a nagylevelű, u. n. mezei magyar dohányszármáját ellen a következő, jogos kifogások tehetők: Levélzetük gyér, korán felnyúlnak, nem adnak elegendő finom levelet, nehezen barnulnak, s így nem lesznek elegendő tetszetős színűek. A rossz égés részben ugyan a dohányszármájától függ, így például az általunk egyforma talajon termesztett dohányszármáják egészen különbözőek, de azért nem lehet rá mondani, hogy az égés elégtelensége is sajátosága lenne a magyar dohányszármájának.

(Folyt. köv.)

A műtrágyák alkalmazásának alapelvei.

Irta: dr. Kosztány Tamás.

(Folytatás).

a) A phosphátok pótlása. A talaj phosphorsav-szükségletének fedezetére a különböző superphosphátok, a Thomas-salak, a csontliszt s elvéve ásványi phosphátok használnak.

A műtrágyák alkalmazásának jövedelmezősége attól függ, hogy azon alakját válasszuk a phosphorsavnak trágyázására, a mely alakban a leggazdaságosabb és legjövedelmezőbb.

1 kg. % phosphorsav kerül jelenleg: Thomas-salakban 17—18 krajczárba, csontliszt superphosphat alakban 28—30 kr.-ba; 1 kg. % nitrogén kerül kénvas ammonium alakjában 70 kr.-ba, chili-salétrom alakjában 77 kr.-ba; 1 kg. káli kerül kénvas káli alakjában 23 kr.-ba.

Az most a kérdés, hogy melyik műtrágyát válasszuk? Ez mindig azon cél szerint választandó, a melyet el akarunk érni.

A superphosphát hatása gyors, de hamar elmúlik, mert a phosphorsavat oldható állapotban tartalmazza.

A Thomas-salak hatása már jóval lassabb, de kitaró.

A csontlisztben levő phosphorsav hatása még még lassabb, mint a Thomas-salaké.

Végül a phosphoritokban és a belga phosphatokban levő phosphorsav oly rendkívül lassan hat — mert vízben majdnem oldhatatlan — hogy ezeket csak superphosphat alakban használhatjuk kedvezően; ilyen rendkívül nehezen oldható phosphorsav 3000—1000 kg. van földünk művelési rétegében hektáronként, s így könnyen belátható, hogy 50—60 kg. ilyen phosphorsav földünk termő-ejerejét fokozni nem fogja.

Csattanósan bizonyítják ezt Wagner darmstadt tanárnak évek óta folytatott kísérletei, melyek közül csak a következőt említem.

Wagner kísérletei cinkbádognál készített edényekben végzi, melyeket kitűnően összekevert egyforma minőségű földdel tölt meg, s melyek megfelelő módon alulról nedvesen tartanak, s az időjárás káros hatása ellen védelmezettek.

A közlendő adatok 3—6 párhuzamos kísérlet átlagát mutatják:

1. Kísérlet zabbal.	Szem	Szalma
Phosphorsav trágya nélkül	116 g.	130 g.
termett egy edényben		
Ehhez keverve:		
1 g. phosphorsavat superphosphat alakban	239	292
2 " " Thomas-salak alakban	342	412
2 " " belga phosphatot	121	140

2. Kísérlet árpával.	Szem	Szalma
Phosphorsav trágya nélkül	98 g.	126 g.
termett		
E talajhoz keverve:		
1 g. phosphorsav superphosphat alakban	217	291
2 " " Thomas-salak alakban	293	392

Ezekből látható, hogy a belga phosphatok trágyaértéke vajmi kevés, s hogy csak az iránt kell tisztába jönni, superphosphatot vagy Thomas-salakat lesz-e célszerűbb alkalmazni.

E kísérletekből az következnék, hogy addig, míg a superphosphatok phosphorsava nem 2 1/2—3-szor olyan drága, mint a Thomas-salaké, a Thomas-salak lisztet alkalmazni trágyául sokkal célszerűbb, sokkal jövedelmezőbb.

Ez az okoskodás azonban helytelen. A vaskohók nem bírnak annyi Thomas-salakat készíteni, hogy a gazdák szükségletét teljesen fedezhessék; a salak a kohászat mellékterméke, s így arról szó sem lehet, hogy a vasművek több vasat készítsenek a salak kedvéért, mint a mennyit méltányos áron el tudnak adni. Így azután a superphosphatokra is rászorulunk.

Ezenfelül tudnunk kell, hogy vannak esetek, midőn a növény phosphorsav-szükségletét a Thomas-salak phosphorsava is teljesen fedezi, s ennek hatására maximális termést ad; más esetekben ugyanezen cél elérésére kénytelenek vagyunk a superphosphatokat alkalmazni, noha jóval drágábbak a Thomas-salagnál.

Általában ismeretes, hogy a Thomas-salakban levő phosphorsav magában a vízben fel nem oldódik, hanem a különböző sók, továbbá a humusz-savak — a szénsav — és a növénygyökerek kiválasztotta savak hatása alatt válik oldhatóvá s így a növények számára fölvehetővé. Azon talajon, ahol a Thomas-salak phosphorsavát feloldó tényezők kisebb mértékben lelhetők, vagy éppen hiányzanak, ott a Thomas-salak alkalmazása nem fogja a kellő eredményt létre hozni, ez esetben tehát a superphos-

phat alkalmazása mellőzhető, éppen úgy mint a csontliszt főleg csak humuszos talajban ad igen kedvező eredményt.

Tekintetbe veendő azonban még egy más körülmény is. Ha valamely phosphorsavban szűkölködő talajt superphosphattal trágyázunk, az a növényeket gyors fejlődésre bírja, a kalászosok igen jól megbokrosodnak, bőven fejlesztenek kalászt és szalmát; de ha a talajban nincs elegendő mennyiségű lassan olduló phosphorsav, a mely a növény phosphorsavszükségletét lassan bár, de állandóan fedezhesse, a kalász jórészt üresen marad, mert a könnyen oldódó superphosphat phosphorsava a magképzésig más czélokra használtatott fel, mikor pedig a mi szempontunkból legnagyobb szükség volna rá, nem áll rendelkezésre. Így lassan engedti át a növénynek phosphorsavát a korhadó húmzus vagy istállótrágya és a lassan, de sokáig ható Thomas-salak.

Különösen feltűnő ez olyan talajokon, melyek chemiai összetételöknél fogva a phosphorsavat csak kevésbé absorbálják, hol tehát a superphosphat phosphorsava sokáig oldatlan maradván, bőven áll rendelkezésre, s ez okból csakhamar el is fogyasztatik.

Az ilyen kevés meszet tartalmazó homokos és tőzegtalajokon, továbbá a lápos földeken, melyek humuszból bővelkednek, de messzben szegények, a Thomas-salak alkalmazása jóval kedvezőbb, mint a superphosphaté. Ez állítást számos kísérlet bizonyítja.

(Folyt. köv.)

Dohányfülesztés.

A tengerentúli államok nagy részében felleltek nagy fontosságot tulajdonítanak a fülesztésnek. Szerintük ez nemcsak egy el nem maradható előfermentálás, hanem egyszersmind még egy neme az utóérésnek, a mely által a dohányok, a tökéletes érés fokába jönnek; mert akkor, a midőn a dohányok az érés jelét feltűnően mutatják, a szedést kezdeni kell, sőt szükséges, mivel vágni való anyagnak ritkán van tulértett dohány, ha csak nem az enyészést, illetve a rothadás stadiumába lép, de a más czélokra való dohányok, például a szivar takaró leveleknek nem szabad a tulérés időszakába jönni, mert ezek azáltal kissé megdurvulnak, elveszítik finom puha rugékonyságukat és nem fognak megfelelni a czéljuknak, sőt a régi emberek azt tartották, hogy a szivar takaró leveleknek nem is szabad megérni, — ez az utóbbi állítás azonban nem áll, hanem annyit vehetünk ki belőle, hogy a szivar takaró levelek szedését akkor kell kezdeni, a mikor az első érési jelek kezdenek mutatkozni, ilyenkor rögtön hozzá kell fogni a dohánytöréshez, és a fülesztés által kell a teljes érést pótolni.

A szedési módozatokra nem akarok itt visszatérni, mert ezt gyakran említettük és nincs is arra szükség, — megtörténik ez a körülmény, a hol a dohányt még össze keverve és el nem különítve törik, a mi minden esetre nagy hiba; — ezt a hibát tehát ne kövessük és szedjük a dohányt már a földön szortirozva, ami nem kerül semmi különös fáradságba vagy költségbe, de minden tekintetben roppant előnnyel bír s nem csak a simításnál, de az anyagra nézve is igen nagy befolyással van.

A fülesztés a leghelyesebb a pajtában egy kissé emelkedett helyen, vagy apró csomókban, vagy pedig úgy a mint a tengerentúli államokban, 12—15 centiméter magas, 40—50 centiméter széles kis asztalokban rendezés és nem bélelt, azaz a közepét nem szabad berakni, és a mikor megmelegedtek azonnal átforgatni, mind-

addig, míg egy sárgás színt kaptak és annyira meglágyultak a bordák, hogy azok többé törékenyek ne legyenek. — ez a procedúra tarthat 3—4 szeri 24 órát, ettől senki se féljen, mert ha majdan ezt meg fogjuk szokni, a 7—8 napi fülesztéstől sem fogunk visszariadni, a mit minden esetre még meg is fogunk tenni.

Ezután következnek a fűzés, amelyről ez alkalommal szólni nem is akarok. a mennyiben ezt mult számunkban kellően szellőztettük; — ezuttal csak a pajtában való beakasztásról kívánok pár szót elmondani; az elvem elleni napon való szárításról nem szólhatok semmit, csak nagyon rosszalom ezt a mintegy túlélt és nem a kor szellemhez tartozó munkát, amelyre egyes gazdák még kényszerítve vannak, hogy ily módon a dohányt ha nem is egészen, de előszáritásban részesítsék, — ezt a módszert eltörölni legyen kitűzött törekvése minden dohánytermelő gazdának, mert mindaddig míg ezen rendszer létezni fog, az elkerülhetetlen jobbminőségre való törekvésünk és bármikénti iparkodásunk nem fog megfelelni a czéljuknak; — már pedig a jelen viszonyoknál fogva semmi szín alatt nem lehet, nem szabad kitérnünk, a jobb minőség termelési szándékáról.

Ha figyelembe vesszük a lassú száradási lefolyást, tapasztalni fogjuk, hogy a dohány mindig kellemesebb illatú és aromájú lesz a folytonos lassú száradás után, s fokozódni fog napról-napra kellemességben; — csak figyelemmel kell kísérni a dohányt törés utáni zöld alakjában, minő rossz szaga van és miként változik át mindjárt a fülesztés és felfűzés után a lassú száradás mellett, — míg a napon való száradásnál, a hol szintén bekövetkezik az a bizonyos jó méz-szög, de amint az hirtelen és rohamosan elő áll, ép oly hirtelen el is párolog, le vonva a roncsolást, napkiégést, egyenetlen szinesedést, meg az eső általi megcserepedését és megfeketedését, kilúgozását, súlyából való veszteségét és még sok számos káros következtetést, ha ezeket mind szemügyre vesszük; még áldozat mellett is azon kell lenni, hogy összes dohánytermésünk pajtában száradjon.

Daróczi Vilmos.

A dohánynak chemiai vizsgálata.

Közi: dr. Vedrali Viktor.

(Folytatás.)

Hogy tehát arról is meggyőződjek, hogy vajjon a dohánynak hosszabb ideig alkoholos natron oldattal való keverése és állása folytán képes-e a nikotin elillanni, vagy szétbomlani, három próbát tettem tiszta nikotin-oldattal.

Minden egyes próbára 10 k. c. nikotin-oldatot mértem le, úgy hogy 1—1 próbában pontosan éppen 0.2 gramm nikotin volt feloldva. A próbák mindegyikét egy időben 10—10 k. c. alkoholos natron-oldattal kevertem és egészen egyforma nyílt edényekben, közönséges szobalevegő hőmérséklet mellett állani hagytam és megvizsgáltam Kising módszere szerint vizsgálóval való desztillálás által és közvetlen a leparálás előtt minden próbánál a leparáló lombikba 50 k. c. natronlúgot töltöttem; még pedig az I-ső próbát 12 órai, II-ik próbát 2 napi, a III-ik próbát 3 napi állás után desztilláltam. Ezen kísérletek következő eredményekre vezettek, u. m.:

I-ső próba	0.988%	nikotin
II-ik "	0.987%	"
III-ik "	0.969%	"

Ezen kísérletek tehát azt mutatják, hogy a Kising-féle módszer alkalmazásánál a 2—3 napi állás a nikotin tartalomra semmiféle lényeges betolyást nem gyakorol; a nikotin ily kezelés mellett sem el nem párolog, sem szét nem bomlik; az itt észlelt kis különbözettől bátran el lehet tekinteni.

Ezen kísérletekből tehát azt következtet-

tem, hogy azon különbözethez, a melyet a dohánypornak hosszabb ideig az alkoholos natronlúggal állása folytán észlelt, csakis az ammoniak tökéletesebb elillanása okozhatta, azonban később látni fogjuk, hogy ennek még más oka is van.

4. Az alkoholos natronlúggal való megnedvesítés után Kising szerint a mérseklent nedves dohányport papir zacskóban az extraháló készülékben extrahálni kell.

Ámbár a niko innak ily módon való kivonhatóságára nézve kétségre semmiféle okom nem volt, mindazonáltal a vegyelemzési eljárás ezen részét is megvizsgáltam; ezen célból az éterrel extrahált dohányhátalékok vizsgálatára leparlási folyamatok vettem alá oly módon, hogy három elkülönített részletben következő kísérleteket végeztem:

I. A dohány 20 grammjának extrahált hátalékát 100—150 k. c. vízzel és 50 k. c. mézsvízzel.

II. Ugyanazon dohány ugyan oly mennyiségű extrahált hátalékát 100—150 k. c. vízzel és 50 k. c. mézsvízzel.

III. Ugyanazon dohány ugyan oly mennyiségű extrahált hátalékát csak is 150—200 k. c. vízzel minden más anyag hozzá tétele nélkül, vizsgálatára addig desztilláltam, míg minden egyes próbából 400—500 k. c. párlatot nem nyertem.

Az egyes próbáknál nyert párlatot két részre osztottam, oly módon, hogy belőle 1—2 k. centiméter kalium-higany-joddalal nikotinra, a másik részt pedig kénsavval savanyította, vízfürdőn teljesen a kiszáradásig elpárologtattam és a hátalékok hígított sósavba mártott és a hátalék fölét tartott üvegpálcával natronlúggal megnedvesítés után ammoniára vizsgáltam meg. Ezen kísérleteim következő eredményeket mutattak, u. m.:

I. Az első próbánál oly párlatot kaptam, a mely az ibolyaszínű lakmusz-festményt kékre festette, azonban kalium-higany-joddalal nikotin-reaktiot nem adott; a mi annak a jele, hogy abban nikotin nem találtatott; a kékülést csak is az ammonia okozhatta.

II. A II-ik próbánál oly párlatot nyertem, a mely az ibolyaszínű lakmusz-festmény színét nem változtatta át, azonban kalium-higany-joddalal zavarosodást adott.

III. A III-ik próbánál oly párlatot kaptam, a mely a fentebbi lakmusz festmény színét változatlanul hagyta és kalium-higany-joddalal zavarosodást nem adott.

Az I-ső próba párlatát hígított kénsavval megsavanyítottam, aztán vízfürdőn kiszáritottam és a hátalékok natronlúggal megnedvesítettem és ekkor az ammonia részint a hígított sósavba mártott és az edény fölét helyeztettem üvegpálcával, részint pedig szaglással által egészen biztosan fel volt ismerhető.

Ezen kísérletek folytán tehát nem maradt kétség az iránt, hogy a Kising-féle eljárás alkalmazása mellett, az extrahált dohány hátalékban nikotin nem maradt vissza, hogy tehát az extrahálás tökéletes. Az első próba párlatánál a lakmusz kékülését csak is az ammonia okozhatta és ezen ammonia csak is a dohány nitrogén tartalma szerves részéből a vizgós és a nátronlúg hatása alatt jöhetett létre.

Az ammoniak a dohány nitrogén tartalma szerves alkotászeiből a nátronlúg és a vizgós hatása alatti keletkezése egy igen figyelemre-méltó jelenség és a protein mennyiségének, a nitrogén tartalma szerves anyagokban való meghatározásánál, eddig követett bonyodalmasabb eljárásokkal szemben az a kérdés merül fel, hogy vajjon nem lehetne-e ezen jelenséget az említett anyagok meghatározásánál a Kjedál és más eljárások helyett, sikeresebben alkalmazni?

Azon zavarosodás oka, a mely a II. próbánál kalium-higany-joddalal való kezeléssel észleltet, még nincsen egészen tisztázva hozva, annyi azonban bizonyos, hogy ezt a nikotin nem okozhatta, mert a folyadék nem volt alkalikus és az általam tett próbák két-

ségtelenné tették, hogy ily zavarosodás akkor is létre jön, ha tiszta mézvizet vizgőzsugárral desztillálunk, a dohánynak vagy a nikotinnak teljes kizárása mellett.

5 Az előbbi pont alatt leirt módon nyert éteres oldatot most Kisling szerint, a főlösleget étertől lepárlás által kell megszabadítani és a hatralékból a nikotin vizgőzsugárral 50 k. c. natronlúgnak hozzáadásával mellett lepárlandó és e párlatban titrálás által a nikotin mennyisége meghatározandó.

Az eljárás ezen részének ellenőrzésére ki kellett puhatolni, hogy:

I. Az éter lepárlásánál nem párolog-e által a nikotinnak egyrésze?

II. Hogy a hatralékban maradt nikotin mellett nem marad-e vissza valami az ammóniából?

III. Hogy lehetséges-e a nikotint vizgőzsugárral desztillálni?

Az I-ső pontot illetőleg azt állítja Schlösing, hogy a dohány extrahálásánál az ammóniák egy része éterben felolvad, azonban, mint ilékonyabb anyag, lepárlás alkalmával az éterrel együtt lepárlódik.

Az általam végrehajtott ellenőrzési kísérletek azt mutatták e tekintetben, hogy Schlösingnek ezen állítása csak feltételesen teitel meg a valóságnak. t. i. akkor, ha teljesen vízmentes étert alkalmazunk és ha a dohánypor is annyira száraz, hogy az éter lepárlása után visszamaradó hatralék teljesen vízmentes. Nedves éter alkalmazása mellett azonban az ammóniát nem sikerül így tökéletesen elkülöníteni; ennek utolsó vízenyő részei mindig tartalmaznak ammóniát, a mely később a vizgőzsugárral való lepárlásnál a nikotinnal együtt által megy, mint nikotin meg számításba és a nikotin tömecs súlyához viszonyítva, alacsony tömecs sulya végett a nikotint kitejező értéket nagy mértékben emeli.

(Folyt. köv.)

A dohánynak gyárilag javítása.

A külföldön már régidő óta, de mostanában különösen Németországban szokásba vették: a dohányokat gyárilag javítani, jobb égésbe hozni, illatossá és különböző színre való festés által akarják kedveltebbé tenni s e célra mindenféle patikai szereket használnak. De ha azt hiszik, hogy ezzel a kivánt célt elérik: akkor nagyon csalódnak. Mert mikor például a rosszul égő dohányt ama bizonyos lúgba bemártják: ez által az égése okvetlenül javul ugyan, de ugyanakkor sokkal nagyobb kárt tesznek benne, mert az áztatás és csávézás által a dohány elveszti minden természetes jó ízét, — s ez így van minden más egyéb preparátummal, — kivéve a Suchsland által feltalált fermentálás útján való nemesítést.

De hát mire való is ez a sok hasztalan munka, mikor sokkal egyszerűbben és nem természetellenesen meg lehet mindezt tenni? Egyébiránt ez az ő dolgok.

A talaj művelés, a helyes fajok megválasztása, teljesen okszerű kezelés, szárítás, stb. de főleg alkalmas műtrágyák hozzáadása által minden tekintetben el lehet a célt érni, — amint ezt több kísérleti telepen részben már be is bizonyították, — de az én kis kísérleti telepem termelt dohányoknál is kétségtelen bizonyítottát szerzem az iránt, hogy a gondos jó művelés és az alkalmas műtrágya igénybe vétele, csodákat tud tenni a jó minőség emelésére.

Kövessék tehát továbbra is ezt a ki-próbált jó példát és igyekezzünk dohányunkat természetes uton javítani és nemesíteni s ne is gondoljunk soha más egyébre, mint

a természetes dolgokra, a melyekre nézve elég mód áll rendelkezésünkre.

És ha a kivánt sikert így el fogjuk érni: akkor fáradozásunk bizonyára bőven meg lesz jutalmazva a dohány átvétele alkalmával.

Daróczi Vilmos.

Beváltási eredmények.

VIII.

A miskolci dohánybevéltőhivatali körzetben, az 1892. évi dohánytermés beváltási eredménye, községenkint a következő volt:

Termelői község	Egy kataszt. hold átlagos jövedelme		
	dohányb. kilogram	pénzben	
		frt	kr.
Alsó Zszoicza	1183	205	46
Bereute	710	132	81
Boldva	755	127	68
Disznós-Horváth	641	129	02
Edeleány	780	143	16
Emőd	791	139	94
Finke	296	39	75
Görömböly	901	149	88
Harsány	785	135	69
Heő-Bába	1212	224	53
" Csaba	857	138	93
" Keresztúr	1126	233	97
" Szalonta	617	97	43
Keresztes-Püspöki	1078	231	55
Mező-Csát	754	135	73
" Nyarad	833	152	09
Muhi-Szakáll	831	169	95
Nagy Csécs	735	136	07
Sajó-Arnóth	802	135	25
" Ivánka	714	143	69
" Petri	846	128	47
" Őősa	819	171	24
" Szt.-Péter	812	142	31
" Szőged	781	140	31
" Vámos	891	161	81
Szirma	986	184	24
" Besenyő	929	144	91
Tibold-Daróc	695	89	62
Tisza-Keszi	624	118	95
" Oszlár	1184	245	39
" Szederkény	781	137	51
Girincs	1157	228	33
Harkány	1000	185	29
Megya-sző	1098	199	85
Takta-Szada és Bececs	717	110	85
Tisza-Lucz	743	130	58
Ajánécső	673	129	49
Gortva-Kisfalud	563	125	49
Gusztava	575	151	94
Harmacz	684	120	77
Királyi	679	245	30
Osgyan	621	145	85
Putuok	786	244	06
Rimaszécs	804	173	13
Serke	730	187	95
Rimaszécs	947	293	75
Zabar	498	108	48
Czered	735	120	49
Hidegkut	664	147	98
Pogony	568	120	20
Kurittány	444	105	66
Hernád-Szt.-András	544	83	11
Pere	606	116	69
Sajó-Vámos	414	83	53

Fenti kimutatás szerint: a miskolci beváltóhivatali körzetben, egy kataszt. hold átlagos jövedelme a legnagyobb volt: dohányra nézve Heő-Bában, ahol 1212 klgm, pénzre nézve pedig Tornallya és Sztárnya községben, ahol 293 frt 75 kr. — ellenben a legkisebb volt Finkén, ahol dohányban 296 klgm, pénzben pedig 39 frt 75 kr volt az átlagos jövedelem kataszt. holdanként.

A dohány a chicagói világkiállításon.

(Folytatás)

A szivarnak Németországban is sajátosság története van. Németországban nem vett részt a Wellington és a francziák közötti spanyolországi háboruban. A szövetséges hadak valószínűleg az 1814-iki békekötés-kor sajátították el a szivarozást, melyet a franczia ellenségtől és az angol szövetségesektől tanulhattak el, míg Németország már régebben pipázó népség gyanánt volt

ismeretes. Ezen időponttól számítva csak körülbelül egy évtized mulva fejtek ki a németek nagyobb erélyt a szivargyártás terén, és daczára annak, hogy kezdetben egészen hamis nyomon indultak, mert az előbbi évtizedekben a hamburgi vagy bremai gyártmányok Cabanas vagy Portoricos gyanánt kerültek a piacra, éppen úgy, mint Angliában, Hollandiában, stb. de maga a feldolgozás — olykor még a zamatosság tekintetéből is — alig maradt a cubai mögött. Ezidőszert pedig a németek a leg-erősebb szivarozó népek közé számíthatók, s a német szivargyáripar — még az észak-amerikai mellett is — elsőrangú szerepet játszik.

Franciaországban — hol állami egyed-áruság van — a szivarok általában oly rosszak, hogy a cigerettázás az utolsó tíz év alatt roppant nagymérvben elterjedt, — különben tény, hogy a czigaretta, délnyugati Európában, a dohánynak minden egyéb alakját túlszárnyalta. A törökök és görögök is feladták már a nargileit és csibukot, s minthogy ez a két népfaj nem igen lelkesül a szivarért, így tehát ma már Stambultól Athenig és Adrianápolytól Smyrniág a czigaretta uralkodik.

Az olasz belföldi szivarok is ép oly rosszak mint a francia jövedékei, csak persze valamivel olcsóbbak. A czigaretta-ázás azonban Olaszországban inkább csak a jobb módúaknál kapott lábra, míg a szegényebb néposztály, az állami felügyelet alatt gyártott, sötét színű, gyakran keserű és olykor semmiesetre sem egészséges „kaposuta” szivásban találja meg mindig élvezetét.

Angliában 1810 körül lett a szivar ismeretessé, de mindamellett az angolok közt csak az 1830 diki júliusi francia forradalom óta terjedt el általánosan a szivarozás, ami — elég furcsán — összeesik a szakáll-hordás divatba jöttével, mert az ideig az angolok és francziák simára borotvált arcot viseltek. Sőt Viktória királyné trónraléptéig, az oly embert, aki szakállal és égő szivarral mutatta magát: bizonyára valami túlmérsz idegen muzsikuskak, tisztnek, vagy esetleg holmi szédelőgőnek tartották volna. Manapság azonban Angliában is — daczára hogy ott szintén rendkívül sokan pipáznak, a fiatalság pedig egy-egy czigarettában találja örömét — a szivarozás áll fölényben, s az Angliában gyártott szivarok, habár a havana minőségét nem is érik el, mindamellett lépést tartanak a többi szárazföldi szivarokkal. — Anglia, 1850-ben, kerekszámokban 35 millió font nyers dohányt és másfél millió font szivar és burrott feldolgozott dohányt importált, — míg 1887-ben már 72 millió, illetve negyedfél millió fontra emelkedett a bevétel, daczára annak, hogy 1878-ban a szivar, fontonként 2 pence különadóval rovatott meg. — Ezekből kitűnik, hogy 1860. óta a nyersdohány bevétel megkétszereződött, a szivar bevétel pedig majdnem háromszorosra emelkedett. — 1851-ben Anglia és Wallis népessége 18 millió volt és ez 1878-ban bizonyára nem kétszereződött meg, mert ekkor a lakosság száma mindössze csak 28 millióra ment. A szivarfogyasztás tehát úgy ott, mint Németországban és Ausztriában, egyenlő lépést tart a népesség szaporodásával, habár nem hagyható figyelmen kívül még azon körülmény sem, hogy a sok mértékletességi egyet és számos orvos egyenesen ellenzéket képez a dohányzással szemben, azon iparkodva, hogy az embereket a dohánynak bármely alakban való használatától visszatartsák. — Az ország több részében még ma is csak ugy denuncziálják a dohányzókat, mint akár csak 40 évvel ezelőtt, de azért a lakosság nagyobb része mindinkább átengedi magát a dohányzás élvezetének.

Ez volna rövidre szabott története a dohánynak, mely a chicagói kiállításon az

államnak e téren hatalmas iparát nagy-szerden állítja előtérbe.

Magáról a dohánykiállításról, a legközelebbi alkalommal fogunk szólni.

(Folyt. köv.)

„S-e T-g.”

IRODALOM

A dohányjüvedék 1892. évi statisztikája, melyet a dohánybeváltási és gyártási szákszám-vevőség ez alkalommal is a szokott gossdal és minucios pontossággal állított össze, és magyarázta el a sajtót, s jövő számunkban már megkezdjük az érdekes és tanulságos műnek részletes ismertetését.

A dohány szakirodalom Németországban néhány nagyérdékű művel gyarapodott, Ugyanis — épen most jelent meg Münchenben, dr. **Jankau Lajos** orvostudorától: „*A dohány és ennek befolyása az emberi szervezetre*”, („Der Tabak und seine Einwirkung auf den menschlichen Organismus,“) amely tudományos alaposággal és számos példával bizonyítja, hogy a dohány nemhogy ártana a szervezetnek, de sőt sok esetben még inkább gyógy- és óvszerű szolgál. — Hasonló figyelemre méltó munka a dr. **Kissling Richárd** műve: „*A dohány, a legújabb természettudományi vizsgálatok világításánál*”, (Der Tabak, im Lichte der neuesten naturwissenschaftlichen Forschungen.) — A száraz és rideg praktikusnak tartott amerikaiakról szinte fel se tételeznék, hogy a dohány iránti lelkesedésük ódák és panegyrikonok írására ragadja el őket, mint ahogy kuriozum gyanánt a „Süddeutsche Tabakzeitung” közöl egy ily szellemes közleményt. — Mindezen irodalmi műveket — mi helyt sorát kerithetjük — bővebben is ismertetni fogjuk.

A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet értesítője, az 1892. 93.-iki tanévről. Szerkesztette: dr. **Csanády Gusztáv** igazgató tanár. Az értesítő a tanintézet belviszonyairól, szervezeti szabályzatáról, a tanári kar és a hallgatóság működéséről nyújt tájékoztatást. Az intézetnél az igazgatóval együtt 6. rendes és egy segédtanár, intéző és főkeresés működik, — a mult tanév végén a hallgatók száma volt 91, végbizonyítványt nyert 22 harmadéves hallgató.

A mélymivélés jelentősége és alkalmazása a növénytermelés körében. Jutalmazott pályamű. Írta: **Sárközy Aladár**, a keszthelyi gazd. tanint. III. éves hallgatója. A szép reményekre jogosított fiatal szerző eme művében sok elméleti és gyakorlati igazsággal van tárgyalva és bebizonyítva a mélymivélés fontossága és hasznos volta s az alapos készütséggel megírt füzet, tárgyánál fogva is figyelemre méltó és teljes elismerést érdemel.

VEGYESEK

A dohány állása. Az állandó gazdasági tudósítók által a földművelési miniszteriumhoz beküldött legutóbbi jelentések szerint: a dohány nagyobbára közép és jó-középtermetű igér; s korai leveleket már törlik. — Egyes kerületek szerint és pedig — a Duna bal partján: Keveset termelnek, de a mi van, igen szépen fejlődik. — A Duna jobb partján: A dohány javában virágzik. Szép, nagy leveleket hozott. Csak itt-ott károsodott. — A Duna-Tisza közén és a Tisza jobb partján: Heves vármegye hevesi járásában a ragya okozott benne kárt. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye kiskun-alsó, váci-felső és kecskeméti felső járásában bár levelei egészségesekek, de eső hiányában nem fejlődött kellőképen, egyebütt jól és kielégítően áll. — A Tisza bal partján és a Tisza-Maros szögén: csekély kivétellel jó közép-szerű termést igér. Helyenkint, mint Hajdu, Szabolcs, Sztarmár, Arad és Csanád vármegyékben már törlik. — Az erdélyi vármegyékben kitógástalan.

A dohányjüvedék II. évnegyedi pénztári eredménye. A folyó év második évnegyederől a pénzügyministerium által közzétett pénztári kimutatások szerint, az ápril-juniusi évnegyedben a dohányjüvedék **brutto-bevétele** volt: 12,239,942 frt 19 kr., a mult év hasonló időszakában elért 11,607,909 frt 68 krral szemben tehát az ideai eredmény 632,032 frt 51 krral **kedvezőbb**, míg a **brutto-kiadás** volt: 3,141,560 frt 05 kr., mely a mult év hasonló időszakában volt 2,795,285 frt 06 krral szemben, 346,274 frt 99 krral **kedvezőlenebb** ugyan, de ezen nagyobb kiadás, a bevételi többlet által teljesen ellensúlyozva van, úgy, hogy a dohányjüvedék f. é. második évnegyedi **brutto pénztári eredménye**, a mult év hasonló időszakához képest, egészben véve mégis 285,757 frt 52 krral **kedvezőbb**.

A dohánykertészek viszonyának rendezése. A békésmegyei gazdasági egyesület, mely a megyében még mindig lappangó szocialisták bajok eloszlására, főleg a munkásérdekkeket kiegyenlített tüzte ki célul, a gazda s a külső és belső cselédség egymásközi viszonyainak rendezésére egy **szabályzatot** dolgozott ki, mely többek közt a dohánykertészek viszonyával is foglalkozik. Tudvalevőleg a cseléd törvény nem rendezte a dohány-feleskerteszek viszonyát s ezen körülmény eddig mindkét érdekelt félre temérék bajt okozott. Ezt a hiányt pótolja a szabályzat, a midőn kimondja, hogy a **dohány-feleskerteszek külső cselédiviszonyában állónak tekintendő** s így a szabályzatnak a külső cselédrekekre való vonatkozását ő is illetik. E szerint a feleskerteszek is — mint külső mezei munkások — rovatok bérelvélenek kell lenni, mely a cseléd-könyvet helyettesíti, s nélküle tel nem fogadható. Ezt a bérelvélet a gazda tölti ki és ez foglalja magában a fizetési módozatokat és a leszámolást is. A szabályzat humanusan gondoskodik a munkásokról, de megvédi a gazdák érdekeit is, s meghatározott büntetéssel torolja meg, a ki a szerződést megszegi. — A békésmegyei gazdasági egyesület — melynek **Beliczky István** volt főispán, hazai dohányügyünk egyik legelső kitünősége és alapos ismerője az elnöke — nagy szolgálatot tenne az ügynek, ha szabályzata a gyakorlati életben bevalának s a dohánykertészek szolgálati viszonyának rég kívánt rendezését valahára jó megoldásra juttatná.

Uj dohányraktár. A kincstár Faddon a régi helyett új dohányraktárokat épített. A telket a község adta hozzá. A raktárak felépítése után a tolnai dohánybeváltó hivatalt alkalmasint megszüntetik, illetve azt is Faddra helyezik át.

Németországban, az új katonai törvény folytán igényelt nagyobb kiadások fedezetére, többek közt a dohánygyártási adó behozatala is terbe van véve. A „Süddeutsche Tabakzeitung” értesülése szerint: a dohánygyártási adó tervének szerzője: Rieder bajor pénzügyminister, kinek a kincstári államtitkári állást is felajánlották. — A dohányipari munkások, Berlinben, folyó hó 9-én, nyilvános gyűlést tartottak, hogy a terbe vett dohánygyártási adó ellen tiltakozzanak. A szónokok kifejtették, hogy az adó ez ipari ágat teljesen tönkre fogja tenni és a munkásokat kenyerük-től fosztja meg, mivel a fogyasztás majdnem felénnyire apad. A munkások ki is fejezték reményüket, hogy a biradalmi gyűlés el fogja ejteni az új adójavaslatot.

A Zürichben megjelenő „Schweizerische Tabak-Industrie” legutóbbi száma, egész terjedelmében s igen jó fordításban közli lapunk mult számának egyik közleményét, még pedig a magyar helynekek hibátlán és el nem fordított helyesírásával, forrással hivatkozva a „Magyar Dohányujság”-ra, ami azt bizonyítja, (s egy hozzánk intézett üzenetében fel is említi) hogy svájci lapársunknak magyar munkatársa is van. Részünkről sietünk kijelenteni, hogy lapunk valamennyi közleményét, mindenkor örömmel és teljes készséggel bocsátjuk zürichi kollégánk rendelkezésére.

Tanulmányút. Az orsz. m. gazdasági egyesület elismerésre méltó áldozatkészségéről tanuskodik, hogy Szilassy Zoltán egyesületi másodtitkár, az egyesület költségén kiküldte a chicagói kiállítás s az amerikai közgazdasági viszonyok tanulmányozására. A gazd. egyesület szerencsésen választotta meg emberét a jeles képzettségű fiatal titkár kiküldésével, aki az egyes. lapjában, a „Közlekek”-ben már is igen sok szép és érdekes dolgot közölt az általa eddig látottakról, s élénk megfigyelő tehetsége és tevékeny szellemével szerzett tapasztalataira, illetve tanulmányutja eredményeire, bizonyára hasznára leend hazai mezőgazdaságunknak.

Lapunk nyomdája helyet változtatott, a mennyiben folyó hó elsején, V. ker. Gyapju utca 6. szám alá költözött. **Márkus Samu** könyvnyomdája eddig is a legjobb hírnévnek örvendett, de jelenlegi új helyiségében jóval meggyőzöbben, teljesen átalakítva s a modern technika minden kellékével gazdagon ellátva, jelenleg a legszebben felszerelt nyomdai műintézetek egyike, mely a szakmájába vágó mindennemű megrendelést gyorsan, szépen és jutányosan képes előállítani. Amennyiben tehát lapunk t. közönségének bármely könyvnyomdai munkára szükségök lenne: Márkus Samu nyomdatulajdonos urat, mint derék, jellemes, realis üzletembert, őszintén és a legmelegebben ajánlhatjuk.

Krámer Lipótnak lapunk mai számában közölt hirdetésére felhívjuk olvasóink szives figyelmét s az előnyösen ismert fővárosi magkereskedő céget a legmelegebben ajánljuk.

A szakok és takaróponyvak nélkülözhetlen szükségét képeznek minden gazdaságban s ezek beszerzésére szivesen ajánljuk a gazdaközönség figyelmébe **Fischer Józsefet**, mint szolid és megbízható kereskedőt, kinél a jelzett cikkek — lapunkban közölt hirdetésére szerint — igen jutányosan kaphatók.

Szerkesztői üzenetek.

„Schweizerische Tabak-Industrie” tek. szerkesztőségének. Zürich. Köszönjük a kollegiális szives üdvözlőket, s örülni fogunk, ha ottani honfitársunk tolmácsoló közvetítésével, a magyar dohányügyi viszonyokról lapunk utján teljes tájékozást nyújthatunk.

A keszthelyi m. kir. gazd. tanint. tek. igazgató-sága. — A művek beküldése által tanúsított szives figyelemért fogadjuk őszinte köszönetünket.

Tek. Mészáros János urnak, Kevermes. A félévi előfizetési díjt köszönettel vettük. Az előző előfizetés június végéig terjedt, s a most beküldött összeggel az előfizetés f. é. december végéig lett megújítva.

Tek. Berger Adolf urnak. Tóba. Becses meghere-szésére értesítjük, hogy lapunkra szóló előfizetése f. é. szeptember végén fog lejárni.

Egy dohánynosak. Ujfehertó. Hogy ki lesz a hajdu-dorogi beváltóhivatal új főnök: az még nem bizonyos, — de a kinevezés bizonyára nem fog már soká késni.

T. cz. községi előjáróságnak. Kisorosz. Az egész községben egyetlen előfizetője lenne lapunknak a t. előjáróság. annál inkább csodáljuk tehát, hogy a mult év december végén lejárt előfizetése máig sincs megújítva s a június 20-án feladott postai megbízással küldött nyugtát mindezideig nem váltotta ki. Nem hiába, hogy arnyi panasz és baj van ott folyvást a dohányszereléssel, mint talán sehol az országban, ami már nekünk is elég dolgot adott. Kérjük az előfizetés mielőbbi rendezését.

Előfizetési felhívás a

Rózsa Újság-ra.

3-3

Képes kiadás az általános rózsatenyésztésről, függelékkel az általános kertészetről.

Alapított dr. Kaufmann Ernő által Pécsen.
Minden füzethez egy díszesen kiállított szinnyomatu műmelléklet van csatolva.
Szeptember 1-én kezdődik a VII. évfolyam.

Előfizetési díj egy évre

2 frt.

a RÓZSA ÚJSÁG kiadóhivatala.
(Mühle Vilmos)
Temesvárott.

Van szerencsém a t. gazda urak figyelmét üzletemre felhívni és egyszersmind ajánlok:

Muharmagot.
Bükkönyt.
Lenmagot.
Fűmag-vegyülékét.
Műtrágyát.
Olasz-Szaponárlát.
Gyapju- és gabnászakokat.
Száritott moslékot
a legnagyobb portein és zsirtartalommal.

Valódi tiszta oliva-gépolajat.
Elsőrendű repeze-gépolajat.
Mindennemű ásvány-kenőolajat.
Legfinomabb amerikai petroleumot.
Elsőrendű orosz petroleumot.

Kocsi- és bürkenöcsüt.
Kékkövet.
Zöldgáliczet.
Keserű- és csodasót.
Köszénkátrányt.
Karbóleumot.
Creollint, köröm- és szájfájás elleni szer.
Fertőtlenítő szereket.

Vásárlók mindenkor magvakat készpénzért a legmagasabb árakon, mire nézve ajánlatokat kérek.

KRAMER LIPÓT, vetőmagkereskedése és gazdasági szükségleti cikkek üzlete.

Budapest, V. ker., Akadémia-utca 10. (Széchenyi-utca sarkán.)

1-8

FISCHER J.

zsákgyári raktárában
BUDAPEST

Nagy-korona utca 18. szám,
vizmentes ponyvák kölcsön kaphatók. Ugyanott új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák **jutányosan** kaphatók **Repezeponyák** darabonként 3 forinttól feljebb.

2-4

GRUNWALD és TÁRSAI

szeszgyáros és finomító-cég, Budapesten

(központi iroda: VI. ker. Andrássy-ut 23.)

ajánlja mint **elsőrendű erőtápszert** gyártelepén készülő

száritott tengeri-moslékot.

Dr. Liebermann Leó tanár-úrnak, az orsz. m. kir. chemiai intézet és vegykipróbálási állomás igazgatójának f. évi április 1-én kelt vegyelemzési bizonyítványa szerint a moslék tartalma:

nedvesség	8.27%
zsír	15.87%
protein	17.03%
hamualkatrészek	5.93%
légmentes vonatananyagok és rostanagy	42.91%

MAYFARTH PH. és Társa

gazdasági gépgyárosok

Bécs, II. Táborstrasse 76. sz.

Alapított 1872. Kiténtetve több mint 350 arany, ezüst- és 600 munkás. bronz éremmel minden nagyobb kiállításon.

A gyárakban készülnek a legjobb

Cséplőgépek

kéz-, járgány- és gőzhajtásra.

járgányművek

1-6 vonóállat befogására.

Legújabb gabonarosták, trieurök, kukorica-morzsolók, széna- és szalmasajtók

kőhajtásra, állók és szállítókészülékekkel.

E K É K

1-, 2-, 3- és 4 vassal

Boronák és hengerek szántóföldek és rétek számára.

Szeckavágók, darálók, répavágók,

Slunt-féle szabad-, söldtakarmány-sajtók.

Szállítható

takarék-üstök

mint takarmány-fűlesztők és ipar-mosó-készülékek.

Sajtók minden célra, valamint bor- és gyümölcs-sajtólásra önműködő szab.

„Syphonia“

szülő- és nővénypermetezők.

Árjegyzék ingyen. — Képviselek felvétetnek.

2-10

A „Magyar Dohányújság“

részére

hirdetések felvétetnek a lap kiadóhivatalában

Budapest, VI., Podmanitzky-u. 1.

és valamennyi

hirdetési irodában.

államnak e téren hatalmas iparát nagy-szerűen állítja előtérbe.

Magáról a dohánykiállításról, a legközelebbi alkalommal fogunk szólni.

(Folyt. köv.)

„S—e T—g.”

IRODALOM

A dohányjövődék 1892. évi statisztikája, melyet a dohánybeváltási és gyártási szakasz-vezetés ez alkalommal is a szokott gonddal és minucziózus pontossággal állított össze, meg hagyta el a sajtót, s jövő számunkban már megkezdjük az érdekes és tanulságos műnek részletes ismertetését.

A dohány szakirodalom Németországban néhány nagyérdékű művel gyarapodott, Ugyanis — épen most jelent meg Münchenben, dr. *Jankau Lajos* orvostudoról: „*A dohány és ennek befolyása az emberi szervezetre*”, („Der Tabak und seine Einwirkung auf den menschlichen Organismus,“) amely tudományos alapos-sággal és számos példával bizonyítja, hogy a dohány nemhogy ártana a szervezetnek, de sőt sok esetben még inkább gyógy- és óvszer-ül szolgál. — Hasonló figyelemre méltó munka a dr. *Kissling Richárd* műve: „*A dohány, a legújabb természettudományi vizsgálataok világitásánál*”, („Der Tabak, im Lichte der neuesten naturwissenschaftlichen Forschungen.“) — A száraz és rideg praktikusnak tartott amerikaiakról szinte fel se tételeznők, hogy a dohány iránti lelkesedésök ódák és panegyrikonok írására ragadja el őket, mint ahogy kuriozum gyanánt a „Süddeutsche Tabakzeitung“ közöl egy ily szellemes közleményt. — Mindezen irodalmi műveket — mi-helyt sorát kerithetjük — bővebben is ismer-tetni fogjuk.

A keszthelyi m. kir. gazdasági taníté-zat értesítője, az 1892. 93.-iki tanévről. Szer-kesztette: dr. *Csanády Gusztáv* igazgató ta-nár. Az értesítő a tanítézet beviszonyairól, szervezeti szabályzatáról, a tanári tar és a hallgatóság működéséről nyújt tájé-ozást. Az intézetnél az igazgatóval együtt 6 rendes és egy segédtanár, intéző és főkértész működik, — a múlt tanév végén a hallgatók száma volt 91, végbizonyítványt nyert 22 harmadéves hallgató.

A növényvelés jelentősége és alkalmá-zása a mélynyertermelés körében. Jutalmazott pályamű. Írta: *Sárközy Aladár*, a keszthelyi gazd. tanint. III. évi hallgatója. A szép ré-ményekre jogosító által szerző eme művében sok elméleti és gyakorlati igazsággal van tár-gyalva és bebizonyítja a mély mivelés fonto-sága és hasznos volta s az alapos készülség-gel megirt füzet, tárgyánál fogva is figyelem-re méltó és teljes elismerést érdemel.

VÉGYESEK

— **A dohány állása.** Az állandó gazda-sági tudósítók által a földművelési miniszter-iumhoz beküldött legutóbbi jelentések szer-int: a dohány nagybárra közép és jó-közép-termetű igér; a korai leveleket már török. — Egyes kerületek szerint és pedig — a Duna bal partján: Keveset termelnek, de a mi van, igen szépen fejlődik. — A Duna jobb partján: A dohány javában virágzik. Szép, nagy levele-ket hozott. Csak itt-ott károsodott. — A Duna-Tisza közén és a Tisza jobb partján: Heves vármegye hevesi járásában a ragva okozott benne kárt. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye kiskun-alsó, váci-felső és kecskeméti felső járásában bár levelei egészségesek, de eső hiányában nem fejlődött kellőképen, egyebütt jól és kielégítően áll. — A Tisza bal partján és a Tisza-Maros szögén: csekély kivétellel jó közép-szerű termést igér. Helyenkint, mint Hajdu, Szabolcs, Szatmár, Arad és Csanád vármegyékben már török. — Az erdélyi vár-megyékben kitógástalan.

— **A dohányjövődék II. évnegyedi pénz-tári eredménye.** A folyó év második évnegyederől a pénzügyministerium által közzétett pénztári kimutatások szerint, az ápril-juniusi évnegyedben a dohányjövődék **brutto-bevétele** volt: 12,239.942 frt 19 kr., a mult év ha-sonló időszakában elért 11,607.909 frt 68 krral szemben tehát az ideai eredmény 632.032 frt 51 krral **kedvezőbb**, míg a **brutto-kiadás** volt: 3.141.560 frt 05 kr., mely a mult év hasonló időszakában volt 2.795.285 frt 06 krral szemben, 346.274 frt 99 krral kedvezőt-leőbb ugyan, de ezen nagyobb kiadás, a bevételi többlettel teljesen ellensúlyozva van, ugy, hogy a dohányjövődék f. é. második év-negyedi brutto pénztári eredménye, a mult év hasonló időszakához képest, egészen véve mégis 285.757 frt 52 krral kedvezőbb.

— **A dohánykertészek viszonyának ren-dezése.** A békésmegyei gazdasági egyesület, mely a megyében még mindig lappangó szocialistikus bajok elosztására, főleg a mun-kásérdekek kiegyenlítését tűzte ki célul, a gazda s a külső és belső cselédség egymás-közi viszonyainak rendezésére egy **szabályza-tot** dolgozott ki, mely többek közt a dohány-ker-tészek viszonyával is foglalkozik. Tudva-levőleg a cseléd-törvény nem rendezte a do-hány-felektészek viszonyát s ezen körül-mény eddig mindkét érdekelt félre temérdek bajt okozott. Ezt a hiányt pótolja a szabályzat, a midőn kimondja, hogy a **dohány-felektésze-k külső cselédviszonyban állónak tekintendő** s így a szabályzatnak a külső cselédreke való vonat-kozásai őt is illetik. E szerint a felektészeknek is — mint külső mezei munkásnak — rova-tos bérelvéleked kell lenni, mely a cseléd-könyvet helyettesíti, s nélküle tel nem fogad-ható. Ezt a bérelvelet a gazda tölti ki és ez foglalja magában a fizetési módozatokat és a leszámolást is. A szabályzat humanusan gon-doskodik a munkásokról, de megvédi a gaz-dák érdekeit is, s meghatározott büntetéssel torolja meg, a ki a szerződést megszegi. — A békésmegyei gazdasági egyesület — melynek *Beliczy István* volt főispán, hazai dohány-ügyünk egyik legelső kitünősége és alapos ismerője az elnöke — nagy szolgálatot tenne az ügynek, ha szabályzata a gyakorlati élet-ben beválnék s a dohánykertészek szolgálati viszonyának rég kívánt rendezését valahára jó megoldásra juttatná.

— **Uj dohányraktár.** A kincstár Faddon a régi helyett új dohányraktárokat épített. A telket a község adta hozzá. A raktárak felépí-tése után a tolnai dohánybevaltó hivatalt al-kalmasint megszüntetik, illetve azt is Faddra helyezik át.

— **Németországban,** az új katonai tör-vény folytán igényelt nagyobb kiadások fede-zetére, többek közt a dohány-gyártási adó behozatala is terbe van véve. A „Süddeutsche Tabakzeitung“ értesülése szerint: a dohány-gyártási adó tervének szerzője: Rieder bajor pénzügyminister, kinek a kincstári államtitkari állást is felajánlották. — A dohányipari mun-kások, Berlinben, folyó hó 9-én, nyilvános gyűlést tartottak, hogy a terbe vett dohán-y-gyártási adó ellen tiltakozzanak. A szónok ok kifejtették, hogy az adó ez ipari ágat teljesen tönkre fogja tenni és a munkásokat kenyerük-től fosztja meg, mivel a fogyasztás majdnem felenyire apad. A munkások ki is fejezték reményüket, hogy a biradalmi gyűlés el fogja ejteni az új adójavaslatot.

— **A Zürichben megjelenő „Schweizer-ische Tabak-Industrie“** legutóbbi száma, egész terjedelmében s igen jó fordításban közli lapunk mult számának egyik közleményét, még pedig a magyar helynevek hibátlán és el nem ferdített helyesírásával, forrással hivatkozva a „Magyar Dohányujság“-ra, ami azt bizo-nyítja, (s egy hozzáknak intézett üzenetben fel is említi) hogy svájczai laptársunknak magyar munkatársa is van. Részünkről sietünk kijel-enteni, hogy lapunk valamennyi közleményét, mindenkor örömmel és teljes készséggel bo-csátjuk zürichi kollégánk rendelkezésére.

— **Tanulmányút.** Az orsz. m. gazdasági egyesület elismerésre méltó áldozatkészségéről tanuskodik, hogy Szilassy Zoltán egyesületi másodtitkár, az egyesület költségén kiküldte a chicagói kiállítás s az amerikai közgazdasági viszonyok tanulmányozására. A gazd. egyesület szerencsésen választotta meg emberét a jeles képzettségű fiatal titkár kiküldésénél, aki az egyes. lapjában, a „Köztelek“-ben már is igen sok szép és érdekes dolgot közölt az általa eddig látottakról, s élénk megfigyelő tehetsége és tevékeny szellemével szerzett tapasztalataival, illetve tanulmányutja eredményeivel, bizonyára hasznára leend hazai mezőgazdaságunknak.

— **Lapunk nyomai** a helyet változtatott, a mennyiben folyó hó elsején, V. ker. Gyapju utca 6. szám alá költözött. *Márkus Samu* könyvnyomdája eddig is a legjobb hírnévket örvendett, de jelenleg új helyiségében jóval megnagyobbítva, teljesen átalakítva s a modern technika minden kellékével gazdagon ellátva, jelenleg a legszebben felszerelt nyomdai mű-intézetek egyike, mely a szakmájába vágó mindennemű megrendelést gyorsan, szépen és jutányosan képes előállítani. Amennyiben tehát lapunk t. közönségének bármely könyvnyomdai munkára szükségök lenne: Márkus Samu nyomdatulajdonos urat, mint derék, jellemes, realis üzletembert, őszintén és a legmelegebb-ben ajánlhatjuk.

— **Krámer Lípótnak** lapunk mai számá-ban közölt hirdetésére felhívjuk olvasóink szives figyelmét s az előnyösen ismert fővá-rosi magkereskedő czeget a legmelegebben ajánljuk.

— **A szakok és takaróponyvák** nélkü-lözhetlen szükségét képeznek minden gazda-ságban s ezek beszerzésére szivesen ajánljuk a gazdaközönség figyelmébe *Fischer Józsefet*, mint szolid és megbízható kereskedőt, kinél a jelzett cikkek — lapunkban közölt hir-de-tése szerint — igen jutányosan kaphatók.

Szerkesztői üzenetek.

„*Schweizerische Tabak-Industrie*“ tek. szerkesz-tőségének. Zürich. Köszönjük a kollegialis szives üdvözlötet, s örülni fogunk, ha ottani honfitársunk tolmácsoló közvetítésével, a magyar dohányügyi viszonyokról lapunk utján teljes tájékozást nyujt-hatunk.

A keszthelyi m. kir. gazd. tanint tek igazgató-sága. — A művek beküldése által tanusított szives figyelemért fogadja őszinte köszönetünket.

Tek. Mészáros János urnak, Kevermes. A felévi előfizetési díjt köszönettel vettük. Az előző előfizetés június végéig terjedt, s a most beküldött **összeggel** az előfizetés f. é. december végéig lett megújítva.

Tek. Berger Adolf urnak. Tóba. Becses meghere-sésére értesítjük, hogy lapunkra szóló előfizetése f. é. szeptember végén fog lejárni.

Egy dohánynosak. Ujfehertő. Hogy ki lesz a hajdu-dorogi bevaltóhivatali új főnök: az még nem bizonyos. — de a kinevezés bizonyára nem fog már soká késni.

T. cz. községi előjáráságnak. Kisorosz. Az egész községben egyetlen előfizetője lenne lapunknak a t. előjáráság. annál inkább csodáljuk tehát, hogy a mult év december végén lejárt előfizetése máig sincs megújítva s a június 20-án feladott postai megbizással küldött nyugtát mindeztideig nem váltotta ki. Nem hiába, hogy arnyi panasz és baj van ott folyóvást a dohánytermelésről, mint talán sehol az országban, ami már nekünk is elég dolgot adott. Kérjük az előfizetés mielőbbi rendezését.

Előfizetési felhívás a

Rózsa Újság-ra.

3-3

Képes kiadás az általános rózsatenyésztésről, függetlenül az általános kertészetről.

Alapított dr. Kaufmann Ernő által Pécsen.
Minden füzethez egy díszesen kiállított szinnyomatu műmelléklet van csatolva.
Szeptember 1-én kezdődik a VII. évfolyam.

Előfizetési díj egy évre

2 frt.
a RÓZSA ÚJSÁG
kiadóhivatala.
(Műhle Vilmos)
Temesvárott.

Van szerencsém a t. gazda urak figyelmét üzletemre felhívni és egyszersmind ajánlok:

Muharmagot.
Bikkönyt.
Lenmagot.
Fűmag-vegyléket.
Műtrágyát.
Olasz-Szaponlát.
Gyapju- és gabnazzsákokat.
Szárított moslékot
a legnagyobb portein és zsirtartalommal.

Valódi tiszta oliva-gépolajat.
Elsőrendű repce-gépolajat.
Mindennemű ásvány-kenőolajat.
Legfinomabb amerikai petroleumot.
Elsőrendű orosz petroleumot.

Kocsi- és borkenőcsöt.
Kékkövet.
Zöldgálcot.
Keserű- és csodasót.
Köszénkátrányt.
Karbolenumot.
Creollint, köröm- és szájfájás elleni szer.
Fertőtlenítő szereket.

Vásárlók mindenkor magvakat készpénzért a legmagasabb áron, mire nézve ajánlatokat kérek.

KRAMER LIPÓT, vetőmagkereskedése és gazdasági szükségleti cikkek üzlete.

Budapest, V. ker., Akadémia-utca 10. (Széchenyi-utca sarkán.)

1-8

FISCHER J.

zsákgári raktárában
BUDAPEST

Nagy-korona utca 18. szám,
vizmentes ponyvák kölcsön
kaphatók. Ugyanott új és egyszer használatban volt vizmentes ponyvák **jutányosan** kaphatók **Repcepony-
vák** darabonként 3 forinttól feljebb.

2-4

GRUNWALD és TÁRSAI

szeszgyáros és finomító-cég, Budapesten

(központi iroda: VI. ker. Andrassy-ut 23.)

ajánlja mint **elsőrendű erőtápszert** gyártelepén készülő

szárított tengeri-moslékot.

Dr. Liebermann Leó tanár úrnak, az orsz. m. kir. kémiai intézet és vegykipróbálási állomás igazgatójának f. évi április 1-én kelt vegyelemezési bizonyítványa szerint a moslék tartalma:

nedvesség	8.27%
zsír	15.87%
protein	27.03%
hamualkatrészek	5.93%
légmentes vonatanyagok és rostanagy	42.91%

MAYFARTH PH. és Társa

gazdasági gépgyárosok

Bécs, II. Táborstrasse 76. sz.

Alapított 1872. Kiténtve több mint 350 arany, ezüst- és bronz éremmel minden nagyobb kiállításon. **600 munkás.**

A gyárakban készülnek a legjobb

Cséplőgépek

kéz-, járgány- és
gőzhajtásra.

járgányművek

1-6 vonóállat befogására.

Legújabb gabonarosták,
trieurök, kukorica-morzsolók, széna-
és szalmasajtók
kőzhajtásra, állók és szállítókészülékekkel.

E K É K

1., 2., 3. és 4. vassal

Boronák és hengerek
szántóföldek és rétek számára.

**Szeckavágók, darálók,
répavágók,**

Blunt-féle szabad. földtakarmány-sajtók.

Szállítható

takarék-üstök

mint takarmány-füllesztők és ipar-mosó-
készülékek.

Sajtók minden célra, valamint
bor- és gyümölcs-sajto-
lásra önműködő szab.

„Syphonia“

szőlő- és növénypermetezők.

Árjegyzék ingyen. — Képviselők felvétetnek.

2-10

A „Magyar Dohányújság“

részére

hirdetések felvétetnek a
lap kiadóhivatalában

Budapest, VI., Podmanitzky-u. 1.

és valamennyi

hirdetési irodában.

A köljönmitógyár-részvénytársaság

Igazgatóság: Budapest, V., Zrinyi-utca 4.

ajánlja a műei gyárában készített elismert jó minőségű

phosphorsavas **Műtrágya** gyártmányait

u. m. phosphorit, superphosphat és csontliszt superphosphat

jutányos feltételek mellett.

ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Dohányzsineget

és mindennemű gazdasági kötélárukat,

u. m. lóistráng, kötőfék, rudalókötél, kévekötőzsinórok, gabnászakokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint különlegességeket kocsizó lóhálók, tornaszerek és függő ágyakból legjutányosabban ajánlanak:

2-6

Bleier és Weisz kötélgyárosok
Budapest, Károly-körut 1. sz. a. Kerepesi-ut sarkán.

SZÁVOSZT ALPHONS

magkereskedés és gazdasági cikkek üzlete

Budapest, V-ik kerület, Arany-János-utca 11-ik szám

ajánl szavatolt minőségű

gazdasági, konyhakerti és virágmagvakat,

Gépolajat, kocsikenőcsőt, carbolooleumot, kátrányt,

Szaponária gyapjúmosópor, I. szaponária gyökér,

Kazaltakarók, ponyvák, zsákok,

I. Rézgálicz (kókázó),

Az 1893. június 17 és 18-án a budapesti nemzetközi permeterző versenyen I. díjat, arany érmet nyert **Vermorel-féle „Eclair“ permeterző** kizárólagos képviselője a magy. kor. országai részére.

Prima Raphia-háncs, Gáspár-féle hidegen folyó ajtóviasz és kerti eszközök.

Vevő vagyok mindennemű gazdasági magvakra.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

4-6